

13/12

Hammar skjöld och Bang-Jensen

En konflikt har uppstått inom Förenta nationernas sekretariat. I den kommission som tidigare detta år avgav ett betänkande rörande Ungernkrisen för ett år sedan var en dansk, Alsing Andersen, ordförande, och som sekreterare tjänstgjorde en i FN anställd dansk tjänsteman Povl Bang-Jensen. Redan under den tid då kommissionen utarbetade sitt betänkande förekom motsättningar mellan medlemmar av kommissionen och FN:s sekretariat å ena sidan, Bang-Jensen å den andra; enligt Bang-Jensen sökte man på skilda sätt hindra att rapporten skulle bli alltför skarpt kritisk mot den ryska politiken. Den konflikt som nu föreligger hänger efter allt att döma samman med dessa tidigare tvister, men gäller en alldeles speciell fråga. Som sekreterare i kommissionen hörde Bang-Jensen ensam ett stort antal vittnen från Ungern och lovade härvid i ett antal fall att vittnesmålen under alla förhållanden skulle hållas hemliga och inte utlämnas till någon. För en tid sedan begärde generalsekreterare Hammar skjöld att Bang-Jensen skulle till sekretariatet överlämna dessa vittnesmål för förvaring under sekretess i FN:s arkiv, Bang-Jensen vägrade och suspenderades av detta skäl för några dagar sedan från sin befattning av generalsekreteraren. Denne har tillsatt en kommission för att undersöka frågan om Bang-Jensens suspension.

Det är svårt att mera fullständigt bedöma vad som här skett, eftersom uppgifterna till en del är stridiga och bristfälliga. Sannolikt har generalsekreteraren formellt rätt i sitt krav på utlämnande av vittnesmålen. Det är emellertid lätt att förstå Bang-Jensens ståndpunkt: han har lovat vittnena att deras uppgifter skall hållas hemliga och vet att de löper stora risker om deras namn blir

kända: han kan inte känna sig helt säker på att papperens överlämnande till FN är riskfritt från dessa synpunkter, eftersom ett stort antal tjänstemän från Ryssland och satellitstaterna är verksamma i FN; under inga förhållanden kan han få en garanti för att protokollen hålles förseglade även sedan Hammar skjöld avgått såsom generalsekreterare. Alsing Andersen föreslår att papperen skall brännas, men Bang-Jensen anser tydligen att de bör bevaras med tanke på i framtiden uppkommande situationer.

Den danska tidningen Information har i anledning av det skedda riktat ett skarpt angrepp mot hr Hammar skjöld. Det innehåller påtagliga överdrifter, som då det talas om att Hammar skjöld borde ha rest till Ungern före Nagys störtande; i efterhand kan man påstå att det varit lyckligt om Hammar skjöld så gjort, men det måste ha varit utomordentligt svårt att fatta ett sådant beslut under de få dagar då den revolutionära rörelsen i Ungern syntes framgångsrik. Kritiken i Information bemöts lika överdrivet, och mera osakligt, av Stockholms-Tidningen, som förklarar att den synes bero på personlig illvilja eller missriktad solidaritet med en dansk landsman.

15/12

Hr Kreugers anklagelser

Ingenjör Torsten Kreuger har under många år i de tidningar som tillhört honom framkommit med de svåraste beskyllningar mot skilda personer och institutioner. I ett stort antal fall har det varit möjligt att visa att hans anklagelser varit grundlösa, i andra fall att det bevismaterial han förebrott varit ohållbart eller, mildt talat, otillräckligt. Då hr Kreuger för snart sex år sedan påstod att familjen Bonnier förhandlat om försäljning av sina svenska företag, främst Dagens Nyheter, till det nazistiska Tyskland klarlades det att de uppgifter han lämnade inte kunde motivera hans påståenden; en helt uttömmande undersökning av frågan — begärd av familjen Bonnier och av Dagens Nyheter — kunde på grund av Kreugers vägran att medverka inte komma till stånd.

Nu har hr Kreuger kommit igen. Den artikel i Aftonbladet som han i föregång publicerade — under begagnande av sin egendomliga rätt att även efter försäljningen till LO få spaltutrymme i tidningen — innehöll en rad oriktigheter och förvanskningar, som det inte finns skäl att dröja vid. Det väsentliga var emellertid två i faksimil återgivna brev — ett från firman Albert Bonnier, ett från avlidne häradshövding Marcus Wallenberg — som tydde på att Bonniers varit beredda att försälja sina företag till Tyskland eller tyska intressenter. Hr Tor Bonnier förklarar att dessa brev är för honom okända och att hr Kreugers påståenden att Bonniers velat sälja sitt innehav av Dagens Nyheter-aktier är osanna.

Det går emellertid inte rimligen att stanna vid detta. Att gå till rättegång synes knappast möjligt; hr Kreuger har inte beskyllt Bonniers för något brott och kan alltså inte åtalas

för en dylik beskyllning; tvärtom skulle Bonniers genom att anklaga Kreuger (eller någon annan) för förfälskning kunna, oavsett hur det verkligen förhåller sig, bli åtalade för ärekränkning. Men det måste fordras att vad som kan göras för att få klarhet verkligen görs. Hur har hr Kreuger fått dessa aktstycken? Kan deras ursprung och beskaffenhet närmare fastställas genom en undersökning, utförd av opartiska personer? Liksom under striden på våren 1952 måste denna fordran framställas av Dagens Nyheter, inte så mycket därför att det som tvisten gäller främst är en påstådd förhandling om försäljning av majoritetsintresset i denna tid-

ning, utan därför att vi ivrigt engagerat oss i saken och i denna, liksom i många andra frågor, i första rummet begärt klara besked — i den mån klara besked finns att få.